

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OKUMA İLGI DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Esra LÜLE MERT**

ÖZET

Amacı Türkçe öğretmeni adaylarının okuma ilgi düzeylerini belirleyebilmek olan çalışmanın problem tümcesi “Türkçe Öğretmenliği lisans öğrencilerinin okuma ilgi düzeyleri farklı değişkenlere göre incelendiğinde değişiklik göstermekte midir?” olarak belirlenmiştir. Çalışma, İnönü Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünden 200 öğrenciyle yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Dökmen (1994) tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış 20 maddelik “Okuma İlgisi Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma ilişkisel tarama modelinde hazırlanmış betimsel nitelikte bir araştırmadır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin “okuma ilgisi” düzeyi orta ($54,320 \pm 8,807$) düzeyde saptanmıştır. Öğrencilerin okuma ilgisi k değişkenine göre 91’i (%45,5) düşük, 106’sı (%53,0) orta, 3’ü (%1,5) yüksek olarak dağılmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin okuma ilgisi puanları ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,129$; $p=0,098 > 0,05$). Araştırmaya katılan öğrencilerin okuma ilgisi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,051$; $p=0,960 > 0,05$). Bu bağlamda, Türkçe öğretmeni adaylarının okuma ilgi düzeyleri sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ve genel okuma ilgi düzeyleri “orta” olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuma becerisi, okuma ilgi düzeyi, okuma alışkanlığı, Türkçe öğretmeni adayları.

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği, El-mek: esralule@gmail.com

A STUDY ON LEVEL OF READING INTEREST OF TURKISH TEACHER CANDIDATES IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

ABSTRACT

The problematic sentence of this study, which aims to determine the level of reading interest of Turkish teacher candidates, is defined as “does the level of reading interest of the undergraduate students who study at the Turkish Language Teaching Department differ when it is examined for the different variables?”. This study was carried out with 200 students from the Turkish Language Teaching Department of the İnönü University. As the data collection tool the acceptability and reliability study, which was developed by Dökmen (1994), was implemented. A “Reading Interest Scale”, consisted of 20 clauses, was used. This study that was set under the relational screening model is a descriptive research. The data acquired in the research was analyzed using SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programme. The findings acquired were evaluated at the 95% confidence interval and the 5% level of significance. It is found that the level of reading interest of the students participated in this study was fair ($54,320 \pm 8,807$). The reading interest of 91 students (45,5%) is low, 106 (53,0%) student’s was fair and 3 (1,5%) student’s was high. The difference among the average scores of the groups was not found statistically significant ($F=2,129$; $p=0,098>0,05$) after the One-way variant (ANOVA) analysis was carried out to determine whether the reading interest scores of the students, who participated in this research, show a significant difference as compared those of the class variable. The difference among the average group scores was not found statistically significant ($t=0,051$; $p=0,960>0,05$) following the t-test carried out to determine whether the average reading interest scores of the students, who participated in this research, show a significant difference in terms of the gender variable. In this regard, the level of reading interest of Turkish teacher candidates did not show a significant difference in terms of grade and gender variable. Their general reading interest level was found as “fair”.

Key Words: Reading skill, level of reading interest, reading habit and Turkish teacher candidates.

Giriş

Günümüz toplumları araştıran, sorgulayan, yaratıcı, evrensel değerleri özümsemiş kendisini sürekli geliştiren, bağımsız düşünebilen, üretken, yapıcı ve demokratik değerler ile bütünleşmiş bireylere gereksinim duymaktadır. Bu özellikleri kazanmış bireyleri yetiştirmek eğitim sistemlerinin başat görevidir (Saracaloğlu ve Kaşlı, 2001; Saracaloğlu, 2003). Eğitim sisteminin bu amaçlarını gerçekleştirebilmesi ise öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin bu özelliklere sahip olması ile mümkün olabilir.

Güneş’e (2013) göre okuma, ön bilgilerle metindeki bilgilerin bütünleştirildiği ve yeniden anlamlandırıldığı bir süreçtir. Okuma, okuyucunun metni anlamaya uğraştığı, anladıklarını ve ön bilgilerini birleştirerek yeni anlamlar ortaya koymaya çalıştığı, uygun bir ortamda gerçekleşen,

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014*

okuyucuyla yazar arasındaki bir görüş alışverişidir (Akyol, 2007). Öz'e (2001) göre okuma, gözün satırlar üzerinde sıçraması sonucu sözcük şekillerini görerek, bunların anlamlarını kavrama ve seslendirmedir. Kavcar, Oğuzkan ve Sever'e (2005) göre, bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama sürecidir. Demirel'e (2006) göre ise okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Özbay (2007: 4) okumayı, göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci olarak tanımlamaktadır. Günay'a (2003: 9) göre ise okuma, alıcının metin karşısında yaptığı düşünsel bir etkinliktir.

Okuma, yalnızca öğrencilerin değil, herkesin geniş bir bilgi evrenine açılması, düşünce ve duyarlılığını geliştirmesi, toplumla sağlıklı bir iletişime girmesi için başvurması gereken etkili bir öğrenme aracıdır (Sever, 1997: 14). Bamberger'e (1990) göre okuma süreci, bilişsel ve duyuşsal süreçlere dayalı, karmaşık, zihinsel derinliği olan bir edimdir. Okuma insanların yeni kelimeler öğrenmesini, yeni anlayışlar kazanmasını, yeni hayaller kurmasını, yaratıcılığını geliştirerek ufkunu genişletmesini ve derinleştirmesini sağlar (Akyol, 2008: 29). Okuma sürecinde yazılar zihinsel kavramlara çevrildiği, anlamlandırıldığı ve beyinde yapılandırıldığı için okuma zihnin gelişimine en büyük katkıyı sağlayan öğrenme alanı olarak görülmektedir (Güneş, 2007:117). Okuma, bireyin kendini yenilemesi, sınırlarını zorlaması, evrenselliğe ulaşması için vermiş olduğu ulvi bir mücadeledir (Ungan, 2008: 219). Eleştirel düşünmeye, çok yönlü bakış açıları geliştirmeye, kendini ve dünyayı anlamaya, yorumlamaya giden en etkili yol okumadır (Adalı, 2010: 9).

Okuma eyleminin temeli ailede atılmaktadır. Bu eylem uzun bir zaman alır (Camp, 2007). Çocuklar, çevrelerinde okuyan insanlar görmelidir (Akay, 2009). Ailede okuma etkinliği gören bir öğrenci, okulda da görmek ister. Okulun, buna bağlı olarak öğretmenlerin öğrencilere okuma alışkanlığını kazandırılmasında son derece etkin rolü vardır (Applegate & Applegate, 2004; Mckool&Gespas, 2009). Aile, öğretmen ve çevre öğrenciye okuma alanı oluşturduğu zaman, okuma alışkanlığının da oluşmasına zemin hazırlanmış olur (Yılmaz, 1993; Hurst ve diğerleri, 2010). Myette'ye (2006) göre, öğrencilerin okuma alışkanlığını edinmesinde öğretmenler etkilidir. Aile, öğretmen ve çevre öğrenciyi okumaya teşvik ettiğinde, okuma alışkanlığı daha kolay gelişir (Özbay, 2005; Özbay, 2006). Amerika'da yapılan bir araştırmada çocukların erken yaşta kitap okumayla tanışmalarının, okuma alışkanlığının edinilmesinde etkili olduğu belirlenmiştir (Duros, 2009). Odabaş ve diğerlerine (2008) göre, Türkiye'de gerek okuma alışkanlığının belirlenmesi konusunda yapılan araştırmalara ve gerekse okuma, kitap ve kütüphane konuları ile doğrudan ilişkili olan göstergelere genel olarak bakıldığında Türk halkının önemli bir bölümünün, sürekli, düzenli ve eleştirel özelliklere sahip bir okuma kültürüne sahip olmadığı, buna bağlı olarak yeterli miktarda yayın satın almadığı ve okuma kültürünün geliştirilmesi konusunda son on yıldır önemli bir mesafe kaydedemediği görülmektedir.

Okuma alışkanlığı olmayan ve okuduğunu anlayamayan öğrencilerin derslerinde başarılı olması, sözcüklerini geliştirmesi, yeni deneyimler kazanması beklenemez (Ünalın, 2006). Eğitim sisteminin önemli görevlerinden birisi de, öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmaktır (Tezcan, 1983). Okuma alışkanlığının olup olmadığının ifade edilebilmesi için Amerikan Kütüphane Derneği şu standartları belirlemiştir: Yılda okuduğu kitap sayısı 5'i geçmeyen kişiler, az okuyan okur tipi; yılda okuduğu toplam kitap sayısı 6 ile 20 arasında olanlar, orta düzeyde okuyan okur tipi; yılda okuduğu toplam kitap sayısı 20'yi aşan kişiler ise çok okuyan okur tipi olarak nitelendirilmektedir (Yılmaz, 2004). Dökmen'e (1994: 34) göre ise okuma alışkanlığını tanımlamada kullanılacak bazı ölçütler şunlardır: (1) Okuyucunun ne tür yayınlar okuduğu, (2) Ne sıklıkla okuduğu, hangi türleri ne oranda okuduğu, (3) Bir seferde aralıksız ne kadar okuyabildiği, (4) Yılın, haftanın ya da günün hangi zamanlarında okumayı tercih ettiği, ne zamanlar neleri okumaktan hoşlandığı, (5) Okuduğu kitapları hangi yolla elde ettiği (satın almak,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

ödünç almak veya kütüphanede okumak yolarından hangisini/hangilerini tercih ettiği). Okumanın alışkanlık haline gelmesi, birçok duyuşsal özelliğın bir araya gelmesi ile mümkün olabilir.

Ülkemizde özellikle çocukların ve gençlerin okuma alışkanlığının gittikçe azaldığı görülmektedir. Kitap okuyanların sayısı 1965'te % 27, 1980'de % 5.7, 1990'da %2.5, 1997'de % 3.5 olarak belirlenmiş ve 1965'deki oranın onda birine gerilediğı ortaya konulmuştur (Özen, 1998). Bir başka araştırmada da Japonların bir yılda ortalama 25, İsveçlilerin 10, Fransızların ise 7 kitap okuduğı; ülkemizde ise bir yılda altı kişiye yalnızca bir kitap düştüğü saptanmıştır (Odabaş, 2005). Çeşitli araştırmalarda (Esgin ve Karadağ, 2000; Semerci, 2002; Balcı, 2003; Saracaloğlu ve diğ., 2003; Filiz, 2004) gençlerin okuma alışkanlıklarının oldukça yetersiz bulunduğı ortaya konulmuştur. Bu araştırmalar öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarının incelenmesi gerektiğinin önemli göstergeleri kabul edilebilir.

Amacı Türkçe öğretmeni adaylarının okuma ilgi düzeylerini belirleyebilmek olan çalışmanın problem tümcesi "Türkçe öğretmenliğı lisans öğrencilerinin okuma ilgi düzeyleri farklı değişkenlere göre incelendiğinde değişiklik göstermekte midir?" olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın problemi ışığında çözümü aranan alt problemler şunlardır:

1. Türkçe öğretmenliğı lisans öğrencilerinin genel okuma ilgi düzeyleri nedir?
2. Türkçe öğretmenliğı lisans öğrencilerinin okuma ilgi düzeyleri sınıf düzeyi bağlamında değişiklik göstermekte midir?
3. Türkçe öğretmenliğı lisans öğrencilerinin okuma ilgi düzeyleri cinsiyet bağlamında değişiklik göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Grubu

Çalışma, İnönü Üniversitesi Türkçe Öğretmenliğı Bölümünden 200 öğrenciyle yapılmıştır. Öğrencilerin sınıf düzeylerine ve cinsiyetlerine göre dağılımları aşağıdaki gibidir:

Tablo 1. Öğrencilerin Tanımlayıcı özellikleri

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	128	64,0
	Erkek	72	36,0
	Toplam	200	100,0
Sınıf düzeyi	1	50	25,0
	2	50	25,0
	3	50	25,0
	4	50	25,0
	Toplam	200	100,0

Öğrenciler cinsiyet değişkenine göre 128'i (%64,0) kız, 72'si (%36,0) erkek olarak dağılmaktadır. Öğrenciler sınıf düzeyi değişkenine göre 50'si (%25,0) 1, 50'si (%25,0) 2, 50'si (%25,0) 3, 50'si (%25,0) 4. sınıf olarak dağılmaktadır.

Araştırma grubunu oluşturan 200 öğrencinin cinsiyetlerinin sınıflara göre dağılımı ise şöyledir:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

Tablo 2. Sınıflara göre cinsiyetin dağılımı

Cinsiyet	Sınıf düzeyi								Toplam	
	1		2		3		4			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kız	29	%58,0	36	%72,0	35	%70,0	28	%56,0	128	%64,0
Erkek	21	%42,0	14	%28,0	15	%30,0	22	%44,0	72	%36,0
Toplam	50	%100,0	50	%100,0	50	%100,0	50	%100,0	200	%100,0

Sınıf düzeyi 1 olanların 29'u (%58,0) kız, 21'i (%42,0) erkek; sınıf düzeyi 2 olanların 36'sı (%72,0) kız, 14'ü (%28,0) erkek; sınıf düzeyi 3 olanların 35'i (%70,0) kız, 15'i (%30,0) erkek; sınıf düzeyi 4 olanların 28'i (%56,0) kız, 22'si (%44,0) erkek olduğu görülmektedir.

Okuma İlgisi Ölçeği

Araştırmada veri toplama aracı olarak Dökmen (1994) tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış 20 maddelik “Okuma İlgisi Ölçeği” kullanılmıştır. Bir katılımcının ölçeğin tüm maddelerinden aldığı puanların toplamı, o bireyin okuma ilgisi ölçeğinden aldığı toplam puandır. Eldeki araştırmada ise güvenilirlik katsayısı $r=.76$ olarak hesaplanmıştır. Ölçek “hiç uygun değil 1, biraz uygun 2, kararsızım 3, oldukça uygun 4, çok uygun 5” biçiminde yanıt seçenekleri olan beşli bir derecelendirme ölçeğidir. Ölçekte 13 olumlu madde bulunmaktadır. Bu maddelerin her biri için “Çok Uygun” seçeneğine 5, “Oldukça Uygun” seçeneğine 4, “Kararsızım” seçeneğine 3, “Biraz Uygun” seçeneğine 2 ve “Hiç Uygun Değil” seçeneğine 1 puan verilmekte; bunların dışında kalan 7 olumsuz madde için tam tersi puanlama yapılmaktadır. Daha sonra Türkçe öğretmeni adaylarının bu ölçekten aldıkları toplam puanlara göre 0-52 arası düşük, 53-74 arası orta ve 75-100 arası yüksek okuma ilgi düzeyi olarak belirlenerek, öğretmen adaylarının okuma ilgi düzeyleri tekrar kodlanmaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada; Türkçe öğretmeni adaylarının sınıf düzeylerine göre okuma ilgileri çeşitli değişkenler açısından incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Bu yönüyle çalışma ilişkisel tarama modelinde hazırlanmış betimsel nitelikte bir araştırmadır. Karasar'ın (2000) belirttiğine göre; ilişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu tür bir düzenlemede, aralarında ilişki aranacak değişkenler ayrı ayrı sembolleştirilir. Ancak bu sembolleştirme, ilişkisel bir çözümlemeye olanak verecek şekilde yapılmak zorundadır. İlişkisel çözümleme ise iki türlü yapılabilir. Bunlar: “korelasyon” türü ilişki ile “karşılaştırma” yoluyla elde edilen ilişkilere dir. Karasar'ın (2000) sınıflamasına göre yapılan bu çalışmada, değişkenler arasındaki ilişki, karşılaştırma yolu ile belirlenmiştir.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

gruplararası karşılaştırmalarında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğrencilerden kullanılan ölçek yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Birinci alt problem: Türkçe öğretmenliği lisans öğrencilerinin genel okuma ilgi düzeyleri nedir?

Birinci alt probleme ilişkin bulgular Tablo 3 ve Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Okuma İlgisi Düzeyi

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Okuma İlgisi	200	54,320	8,807	30,000	78,000

Araştırmaya katılan öğrencilerin “okuma ilgisi” düzeyi orta ($54,320 \pm 8,807$) düzeyde saptanmıştır.

Tablo 4. Okuma İlgisinin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Okuma İlgisi	Düşük	91	45,5
	Orta	106	53,0
	Yüksek	3	1,5
	Toplam	200	100,0

Öğrencilerin okuma ilgisi k değişkenine göre 91'i (%45,5) düşük, 106'sı (%53,0) orta, 3'ü (%1,5) yüksek olarak dağılmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin “okuma ilgisi” düzeyinin orta ($54,320 \pm 8,807$) düzeyde olduğu ve öğrencilerin 91'inin (%45,5) düşük, 106'sının (%53,0) orta, 3'ünün (%1,5) yüksek okuma ilgisine sahip olduğu tespit edilmiştir.

İkinci alt problem: Türkçe öğretmenliği lisans öğrencilerinin okuma ilgi düzeyleri sınıf düzeyi bağlamında değişiklik göstermekte midir?

İkinci alt probleme ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Okuma İlgisi Düzeyinin Sınıf Düzeyine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okuma İlgisi	1	50	52,000	9,121	2,129	0,098
	2	50	56,360	8,752		
	3	50	54,180	8,523		
	4	50	54,740	8,521		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okuma ilgisi puanları ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,129$; $p=0,098 > 0,05$).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

Üçüncü alt problem: Türkçe öğretmenliği lisans öğrencilerinin okuma ilgi düzeyleri cinsiyet bağlamında değişiklik göstermekte midir?

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Okuma İlgisi Düzeyinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Okuma İlgisi	Kız	128	54,344	9,179	0,051	0,960
	Erkek	72	54,278	8,164		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okuma ilgisi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,051$; $p=0,960>0,05$).

Sonuç ve Tartışma

Amacı Türkçe öğretmeni adaylarının okuma ilgi düzeylerini belirleyebilmek olan çalışmadan elde edilen veriler alt problemleri bağlamında şöyle yorumlanabilir:

İpşiroğlu (1997)’nin araştırmasına göre, ülkemizde okumayan, okuduğunu anlamayan, anladığını ve düşündüğünü anlatamayan gençler çoğunluktadır. Bu veriler, çalışmanın bulgularıyla örtüşür. Araştırmaya katılan öğrencilerin “okuma ilgisi” düzeyi orta ($54,320 \pm 8,807$) düzeyde saptanmıştır. Öğrencilerin okuma ilgisi k değişkenine göre 91’i (%45,5) düşük, 106’sı (%53,0) orta, 3’ü (%1,5) yüksek olarak dağılmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin okuma ilgisi puanları ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,129$; $p=0,098>0,05$). Araştırmaya katılan öğrencilerin okuma ilgisi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,051$; $p=0,960>0,05$). Bu bağlamda, Türkçe öğretmeni adaylarının okuma ilgi düzeyleri sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ve genel okuma ilgi düzeyleri “orta” olarak belirlenmiştir. Saracaloğlu ve diğerlerine (2003) göre de sınıf düzeyi bağlamında okuma ilgi düzeyi farklılık göstermez; ancak Gömlüksiz (2004), okuma ilgi düzeyinin kızlarda daha iyi olduğunu belirtir. Tel ve diğerleri (2007) de 679 son sınıf beden eğitimi ve spor bölümü öğrencisiyle yaptığı çalışmada bu öğrencilerin okuma ilgi düzeylerini düşük bulmuştur. Yıldız (2000) çalışmasında, öğrencilerin gazete ve internet gibi kitle iletişim araçlarına yöneldiklerini, bu nedenle kitap okumadıklarını belirtmiştir. Applegate ve Applegate (2004), öğretmen adaylarının okuma ilgi düzeyleri ile başarı düzeylerinin ilişkili olduğuna dikkat çeker. Kanada’da öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları ile yazma becerisi arasında yapılan bir çalışmada, okuma alışkanlığı olan adayların daha iyi yazdıkları görülmüştür (Benevides, 2006). Esgin ve Karadağ (2000) üniversite öğrencilerinin %92’sinin yeterince kitap okumadığını kabul ettiğine değinir. Okuma, yaşamı anlamlandırma sürecidir (Gülerer ve Batur, 2005). Matematik anlama, kimyayı anlama, sosyal bilgilerini anlama daha da önemlisi söylenenleri anlamak için kitap okunmalıdır. Okumak, hızlı düşünmeyi hızlı düşünme ise hızlı çözüm üretme yeteneğini geliştirir. Bu bağlamda olay ve olguları eleştirel bir gözle doğru değerlendirmenin temelinde iyi bir okuyucu olmak yatmaktadır (Özdemir, 1997; Akyol, 2005). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik yaşamlarında öncelikli görevlerinde biri de öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırabilmektir; ancak okumaya ilgileri düşük düzeyde olan öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin bu alışkanlığı öğrencilerine kazandırmaları beklenemez. Bu bağlamda okuma ilgi ve alışkanlıkları yeterli düzeyde olan Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesi sürecini okulöncesi dönemden başlayarak öğrencilerimizin kitapla tanışma öykülerine

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

dayandırmak gerekir. Doğru ve başarılı, düzeye uygun kitap seçimleriyle çocuklarımızın kitaba olan ilgisi arttırılabilir. Unutulmamalıdır ki kitap okuma alışkanlığını kazandırmak bir süreç gerektirir ve bu süreçte model olmak önemli bir belirleyicidir.

KAYNAKÇA

- ADALI, O. (2010). *Etkileşimli ve Eleştirel Okuma Teknikleri*. İstanbul: Toroslu Yayın.
- AKAY, H. (2009). Okuma'nın Yeniden Okunması: Bile Bile Okumak -'İle Bile Okumak. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*,4(3),20-41.
- AKYOL, H. (2005). *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- AKYOL, H. (2008). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- APPLEGATE, A. J & APPLEGATE, M.D. (2004). The Peter Effect: Reading Habits and Attitudes of Preservice Teachers, *International Reading Association*, 57(6), 554-563.
- BALCI, V. (2003). Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması, *Milli Eğitim Dergisi* 158.
- BENEVIDES, T.L. (2006). *Personel Reading Habits And Literacy Instruction In Pre-Service Teachers*. Canada: Degree of Master of Education.
- CAMP, D. (2007). Who's Reading and Why: Reading Habits of 1 Grade Through Graduate Students, *Reading Horizons Journal*, 47(3), 251-258.
- DEMİREL, Ö. (2006). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- DÖKMEN, U. (1994). *Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma*. İstanbul: MEB Yayınları.
- DUROS, I. & PAPADOPOULOS, C. (2009). *Effects Of A Book Club Intervention On Fifth Graders' Vocabulary, Reading Habit And Attitude*. Boston: Boston University School Of Education Submitted In Partial Fulfillment of the Requirements For The Degree of Doctor of Education.
- ESGİN, A. ve KARADAĞ, Ö. (2000). Üniversite Öğrencilerinde Okuma Alışkanlığı, *Popüler Bilim*, 25 (175): 19-20.
- FİLİZ, K. (2004). Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Meslekle İlgili Okuma ve Araştırma Alışkanlıkları, *GÜ. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 24, 2: 231-242.
- GÖMLEKSİZ, M.N. (2004). Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 1-21.
- GÜLERER, S. ve BATUR, Z. (2005). Yanlış Okuma Tutum ve Davranışları. *A.K.Ü Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (2), 89-102.
- GÜNAY, D. (2003). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- GÜNEŞ, F. (2007). *Türkçe Öğretimi Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- GÜNEŞ, F. (2010). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara: Pegem Akademi.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

- HURST, B., FRANKLIN, K., SCALES, K.B. (2010). How Does a High School Reading Class Influence Students' Reading Levels, Habits, and Perceptions? *Journal of Reading Education*, 35(3), 10-18.
- İPŞİROĞLU, Z. (2004). *Eğitimde Yeni Arayışlar*. İstanbul: Adam Yayınları.
- KARADÜZ, A. (2011). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Serbest Okuma Süreçlerinde Okuma Amaçları ve Anlamı Yapılandırma Stratejileri, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 134-152.
- KARASAR, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- KAVCAR, C. OĞUZKAN, F., ve SEVER, S. (2005). *Türkçe Öğretimi Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin*. Ankara: Engin Yayınevi.
- MCKOOL, S.& GESPASS, S. (2009). Does Johnny's reading Teacher Love to Read? How Teachers' Personal Reading Habits Affect Instructional Practices, *Literacy Reserarch and Instruction*, 48, 264-276.
- MYETTE, S. (2006). *Finding A Great read: Book Selection Strategies For Sixth Grade Silent Reading An Abstract*. United States: Master of Arts in Education, Pacific Lutheran University.
- ODABAŞ, H., (2005). Ülkemizde Okuma Alışkanlığı ve Eleştirel Okuma. 25 Aralık 2015 tarihinde saat 14:42'de <http://odabashuseyin.files.wordpress.com/2011/04/c3bclkemizde-okuma-alc4b1skanlc4b1c49fc4b1-ve-elec59ftirel-okuma.pdf> adresinden erişilmiştir.
- ODABAŞ, H., ODABAŞ, Y. Z. ve POLAT, C. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği, *Bilgi Dünyası*, 9 (2), 431-465.
- ÖZ, F. (2001). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- ÖZBAY, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- ÖZBAY, M. (2006). Okuma Eğitiminde Çevre Faktörü, *EJER*, 24, 161-170.
- ÖZBAY, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Öncü.
- ÖZDEMİR, E. (1997). *Eleştirel Okuma*. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- ÖZEN, F. (1998). Türkiye'de Okuma Alışkanlığı ve Öğretmenin Sorumluluğu. *Eğitim Sen Demokratik Eğitim Kurultayı*, 2-6 Şubat 1998. 571-590. Ankara: Volkan Matbaası.
- SARACALOĞLU A.S. (2003). 21. Yüzyılda Öğretmen Adayları ve Nitelikleri, *A.D.Ü. Eğitim Fakültesi Öğretmenler Günü Paneli*.
- SARACALOĞLU, A. S. ve KAŞLI, A., (2001). Öğretmen Adaylarının Bilgisayara Yönelik Tutumları ile Başarıları Arasındaki İlişki, *Ege Eğitim Dergisi*, 1,1, 112-127.
- SARACALOĞLU, A. S. BOZKURT, N. ve SERİN, O. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Okuma İlgileri ve Okuma Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 4, 12: 149-158.
- SEMERCİ, Ç. (2002). Türk Üniversitelerinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları, *Eğitim ve Bilim*, 27- (125): 36-43.
- SEVER, S. (1997). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

- TEL, M., ÖCALAN, M., RAMAZANOĞLU, F., DEMİREL, E.T. (2007). Bazı Sosyo-Ekonomik Değişkenlere Göre Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17- (1), 185-199.
- TEZCAN, M., (1983). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 134.
- UNGAN, S. (2008). Okuma Alışkanlığımızın Kültürel Altyapısı, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 218-228.
- ÜNALAN, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- YILDIZ, A. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarını Belirleyen Etmenler, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- YILMAZ, B. (1993). *Okuma Alışkanlığında Halk Kütüphanelerinin Rolü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü.
- YILMAZ, B. (2004). Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarında Ebeveynlerin Duyarlılığı, *Bilgi Dünyası*, 5- (2), 115-136.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

